

בס"ד

לפרשת בא

כל ילד יהודי מכיר את הפסוק "בראשית ברא א-לוהים את השמיים ואת הארץ..." כפסוק הפותח את התורה. פסוק מכונן, רב רושם ומשמעותי הראוי לתפקיד – הפסוק הראשון בתנ"ך. אך האמת היא שלפי רש"י לא הפסוק הנ"ל הוא שראוי היה לזכות בתואר הנכסף. לשיטתו של רש"י, דווקא הפסוק מפרשת בא "החודש הזה לכם" ראוי לכך שהרי הוא המצווה הראשונה בה נצטוו בני ישראל עוד בטרם יצאו הם ממצרים.

אז מה כל כך משמעותי במצווה הזו שדווקא אותה בוחר ה' לתת לעמו כמצווה הראשונה? מה ייחודה שלפי רש"י ראויה היא להוות את הפתיחה לתורה הקדושה?

התשובה נעוצה כנראה בכשורה הגדולה לעובד ה' באשר הוא שמצווה זו נושאת בכנפיה. ראשית נשים לב שאת המצווה הזו מפנה ה' לעם של עבדים. עבד הוא אדם החסר את האחריות האישית לחייו. שעותיו, כוחותיו ואף גופו נתונים ומסורים לחסדי אדון בשר ודם ולגחמותיו. בטרם צאת עם ישראל ממצרים נותן להם ה' את המצווה שאולי משקפת יותר מכל את אורח החיים ההפוך לגמרי הנדרש מהם מעתה. לא עוד חוסר אחריות ועצמאיות, לא עוד חוסר הגדרה עצמאית ואוטונומיה אלא אחריות מלאה על כל רובדי החיים, שותפות מלאה בניהול העולם יחד עם רבוננו של עולם וכל זאת במצוות קידוש החודש. מצוות קידוש החודש קוראת לחברה הישראלית לקבוע בעצמה את לוח הזמנים לפיו יחויבו הם עצמם במצוות האל התלויות בזמן. האדם מקבל שליטה ועצמאות בנושא הבסיסי ביותר שעל פיו מתנהלים חיי השגרה וימי המועד של האדם הפרטי והחברה כולה. במצוות החודש האדם נהיה שותף לבוראו בכך שהוא מציב ציוני דרך בתוך המערכת שברא הקב"ה ומחייב את עצמו להתנהלות בלוח הזמנים הזה לפי הגדרות הבורא

בן חורין בשפת התנ"ך הוא מנהיג, איש שאחריות רבה על כתפיו. כשישראל יוצאים מעבדות לחירות הם מקבלים על עצמם את העוצמה והאחריות בצורה הגבוהה ביותר כפי שהיא מתבטאת במצוות קידוש החודש בה הם כאמור מפגינים את שותפותם בעולם יחד עם האל. הקב"ה כמו אומר לישראל עוד טרם צאתם ממצרים, אל תדמו בנפשכם כי אתם מחליפים שעבוד מצרי בפגרה מתמשכת חסרת כיוון. לא זוהי המשמעות של החירות כי אם האחריות והשותפות – זו העבודה אותה אני דורש מכם.

מעניינים גם לראות כי החל מהמפגש הראשון בין א-לוקים למשה { וַיבֹאֶת אֶתָּהּ וַיְקַנְי יִשְׂרָאֵל אֶל מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּמְרָתָם אֵלָיו ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִים נִקְרָה עָלֵינוּ וְנִקְרָה נִלְכָּה נָא דָבָר שֶׁל שְׁתַּיִם בְּמִדְבָּר וְנִבְרָחָה לָהּ אֵל קֵינָנו (שמות ג' י"ח). } ועד להבנה של פרעה כי עם ישראל הלך ממנו לבלי שוב ("וירא פרעה כי ברח העם וייהפך לבב פרעה ועבדיו לאמור מה זאת עשינו כי שילחנו את ישראל מעובדנו"), תמיד הוצגה הדרישה לשלח את העם לשם קיום טקס רוחני בן שלושה ימים ותו לא. לדרישה זו מסרב פרעה בכל תוקף. מהות הדרישה כמו גם מהות הסירוב נעוצה כנראה בהבנה של הדורש והמסרב שהחירות האמיתית היא זו הרוחנית ומשטעם האדם טעם חירות אמיתית, לא בנקל יחזור הוא לתודעת העבדות. פרעה הרי יכול היה להסתדר שלושה ימים בלי עבודת עם ישראל וה' הרי ידע שאין הכוונה לשחרר את ישראל רק לשלושה ימים, הדרישה והסירוב אם כן נשענים על התפיסה בדבר כוחה של החירות האמיתית, זו המביאה בכנפיה אחריות ושותפות בבניית העולם. חירות שהנהגה ממנה וחי על פיה זוכה להיקרא עבד ה' באמת.